

Motion till riksdagen 2018/19:857

av **Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD)**

Vård och omsorg i fråga om äldre

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över hur en ny rättighetslag för äldreomsorgen kan se ut och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att lagen om valfrihet görs obligatorisk för äldre i alla landets kommuner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att kartlägga skillnader mellan kommunerna vad gäller riktlinjer och tillämpning för att bevilja bistånd till särskilt boende och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ekonomiskt kompensera den som inte får plats på ett särskilt boende i tid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utforma incitament så att kommunerna påskyndar tillgången till platser på särskilt boende för äldre och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa bindande krav på bemanning dygnet runt på särskilda boenden och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler kategoriboenden med husdjursprofil inrättas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att stimulera kommunerna att införa nyckelfri hemtjänst och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att de äldres mat uppfyller vissa grundkrav gällande näringsinnehåll och kvalitet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett statligt stimulansbidrag så att de äldres mat uppfyller vissa grundkrav gällande näringsinnehåll och kvalitet och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undantaget för skattepliktig kostförmån även ska omfatta den vårdpersonal som arbetar på somatisk avdelning inom äldreomsorgen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge lämplig myndighet i uppdrag att följa upp i vilken utsträckning kommunernas stöd i form av dagverksamhet och sociala mötesplatser kan minska äldre personers ensamhet samt utifrån denna uppföljning utforma vägledning för kommunerna i arbetet med att minska äldre personers ensamhet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla det psykiatriska stödet till äldre personer med psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att primärvården har tillgång till specialistpsykiatrins kompetens och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att äldrevårdscentraler bör inrättas och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett särskilt snabbspår på akuten för äldre och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och forma ett nationellt och mer likvärdigt ramverk för anhörigstöd och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för att upptäcka och hantera våld mot äldre och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka kraven på kontroll i belastningsregistret av personer som arbetar med äldre till att omfatta anställda, praktiserande samt studerande inom äldreomsorg och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten och huvudmännen, samt privata utförare, i samverkan måste vidta långsiktigt hållbara åtgärder för att främja kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att landsting, kommuner och privata utförare ska ge personalen inom äldreomsorgen goda förutsättningar att delta i vidare- och specialistutbildning och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grundläggande kunskaper i svenska ska vara ett krav vid nyanställningar för personal inom äldreomsorg och hemtjänst och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vidareutbildning inom palliativ vård och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast möjligt vidta åtgärder för att avveckla de ofrivilliga delade turerna och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Många svenska äldre har fått uppleva en stadig försämring av sina levnadsvillkor. Hundratusentals svenska pensionärer tvingas leva på en månadsinkomst som ligger på eller strax över existensminimum. Alldeles för många svenskar drabbas av våld, övergrepp eller försummelser efter sin 65-årsdag. Därtill är det alltför svårt för de äldre, som är i behov av samhällets insatser, att få tillgång till adekvat vård och omsorg. Denna utveckling måste därför vändas så snart som det är möjligt, varför vi föreslår en rad åtgärder för att underlätta livet och vardagen för våra äldre. Sverigedemokraternas uppfattning är att välfärden ska sträcka sig genom livets alla skeden.

Ny äldreomsorgslag

Sverigedemokraterna anser att det behövs en ny lag, som ger vård- och omsorgsbehövande äldre en starkare ställning. Begreppet ”skälig levnadsnivå”, som inte är gott nog, ska fasas ut och ersättas av ”goda levnadsvillkor”. Det är hög tid att de rättigheter som anses självklara för andra grupper i samhället även blir självklara för omsorgsbehövande äldre. Vi vill därför tillsätta en utredning som får i uppdrag att ta fram ett förslag på hur en ny rättighetslag för äldreomsorgen kan se ut. Utredningen ska omfatta alla frågor som berör äldres rättigheter inom äldreomsorgen.

Lagen om valfrihet (LOV)

Sverigedemokraterna ser positivt på valfrihet och privata vårdformer så länge de privata vårdgivarna lever upp till samtliga ställda kvalitetskrav. LOV innebär att kommunen genom konkurrensutsättning kan tillåta andra utförare av omsorgstjänster och liknande än bara den kommunala. Det sker genom en upphandling inom ramen för LOV – kommunen specificerar de villkor som utförarna ska uppfylla. Vid upphandling på entreprenad inom äldreomsorgen ska kvalitet alltid gå före pris. Lagen om valfrihet möjliggör, i de kommuner där den tillämpas, att den äldre och dennes anhöriga kan välja den utförare av hemtjänst som passar den enskilde. Det är den enskilde och dennes närmsta som vet bäst vilken omsorg som passar och vilka behov och önskingar den äldre har. Oavsett ålder ska man kunna påverka den vård och omsorg man är i behov av, vare sig det handlar om val av boende, hemtjänst eller vårdcentral. Lagen om valfrihet stärker äldres självbestämmande. I längden innebär LOV ökad valfrihet för äldre men också att verksamheter som inte är tillräckligt bra väljs bort.

Likvärdig möjlighet till äldreboende

Äldre personer som på grund av oro, ångest, ensamhet eller liknande skäl har svårt att bo kvar i sin bostad bör erbjudas ett batteri av insatser. Kommunerna kan i samverkan med landstingets hälso- och sjukvård och civilsamhället erbjuda psykiatriskt stöd, dagverksamheter, träffpunkter, väntjänst och boendeformer som kan underlätta gemenskap. Tillgången till platser i särskilt boende för äldre personer varierar mellan kommuner, men antalet platser totalt har minskat under 2000-talet. I vissa kommuner har det samtidigt skett en ökning av andel äldre personer som har hemtjänst. Möjlighet att få flytta in på ett äldreboende varierar beroende på var i landet man bor. Det finns

skillnader mellan kommuner när det gäller vilka behov som ska tillgodoses och vilka personer som ska få flytta in på äldreboende. Därför bör lämplig myndighet få i uppdrag att kartlägga skillnader mellan kommunerna vad gäller riktlinjer och tillämpning för att bevilja bistånd till särskilt boende och vilka orsaker som i så fall kan förklara dessa skillnader. I uppdraget bör vidare ingå att kartlägga om det finns skillnader i möjlighet att få plats i särskilt boende mellan kvinnor och män. Kartläggningen bör också innefatta om kommunernas ekonomi har någon betydelse.

Särskilda boendeplatser

Det finns brister i kommunernas uppfyllelse att verkställa ett beviljat beslut om plats på särskilt boende inom tre månader. Under 2017 fakturerade IVO kommunerna cirka 46 miljoner kronor fördelat på 100 kommuner för uteblivna insatser. Många av dessa kommuner erbjuder istället platserna till nyanlända pensionärer, något som ger större statlig ersättning än det vite kommuner tvingas betala till IVO. Sverigedemokraterna anser att det inte är försvarbart att äldre tvingas vänta på plats i särskilt boende medan nyanlända får plats utan dröjsmål. Vi menar att ett vite för kommunen inte förbättrar för den enskilde. Därför vill vi se över möjligheten att ekonomiskt kompensera de äldre som inte får plats på ett särskilt boende på utsatt tid. Totalt 125 kommuner bedömer i 2017 års bostadsmarknadsenkät att de har ett underskott på särskilda boendeformer för äldre. Det är 16 kommuner fler än året innan, då 109 kommuner uppgav att de hade underskott på den här formen av bostäder. Enligt socialtjänstlagen är det kommunen som har ansvar för att det ska finnas särskilda boendeformer för äldre i behov av vård och omsorg. Det är därför angeläget att utforma incitament så att kommunerna ska skynda på inrättandet av särskilda boendeformer för äldre. Med fördel bör trygghetsboenden placeras i närheten av förskolor, skolor eller andra sammanhang, där barn finns närvarande. Barn och äldre har ofta ett positivt utbyte av varandra och skulle kunna höja de äldres känsla av att tillvaron är meningsfull, samtidigt som de äldres närhet och erfarenheter skulle kunna vara viktiga i barnens vardag.

Nattbemanning på särskilt boende

Regeringen beslutade den 15 april 2016 att införa en ny bestämmelse i socialtjänstförordningen om bemanning av särskilt boende för äldre. De nya reglerna anger att personal ska finnas tillgänglig utan dröjsmål dygnet runt. Detta innebär att särskilda boenden inte behöver vara bemannade med personal dygnet runt utan endast att personal finns ”tillgänglig”. Att en person finns tillgänglig ger inte samma trygghet och möjlighet att få hjälp direkt. Som man kunde befara visar det sig nu, tyvärr, att trots skärpta krav på nattbemanningen, är den fortfarande låg på många äldreboenden i landet. Enligt IVO:s oanmälda inspektioner blir de boende, bland dem många med demens, fortfarande inlåsta. Det är oacceptabelt och det visar att de skärpta kraven ej fått önskad effekt. Vi anser att särskilda boenden ska vara bemannade dygnet runt så att personal kan ge nödvändig hjälp utan dröjsmål. Det är viktigt att de omsorgsbehövande äldre känner sig trygga. Kommunerna ansvarar för hur nattpersonalen organiseras varför bemanningen också kan se olika ut i olika kommuner. Vi menar att man ska kunna vara säker på att det finns personal till hands då man behöver den, oavsett i vilken kommun

man bor. Därför behövs det bindande krav på bemanning av särskilda boenden dygnet runt.

Kategoriboende

Det finns mycket forskning som visar att djur kan medföra positiva hälsoeffekter och öka de äldres livskvalitet. Det har visat sig att djurens närhet påverkar både psykiska, fysiska och sociala funktioner positivt. Undersökningar visar också att äldre personer som har djur äter färre läkemedel samt har en bättre egenvård. Trots kunskapen om att äldre människor mår bättre av att umgås med djur är det oftast inte tillåtet att ta med sitt sällskapsdjur vid flytt till ett äldreboende. Endast ett fåtal äldreboenden i landet erbjuder denna möjlighet vilket inte är tillfredställande. Vi vill därför öka tillgången till kategoriboende med husdjursprofil.

Nyckelfri hemtjänst

Allt fler rapporter angående äldre som råkat ut för stölder, rån och överfall i sina egna hem presenteras. För att säkerställa äldres trygghet bör regeringen genom införandet av ett statligt öronmärkt bidrag stimulera kommuner att snarast installera någon form av nyckelfria lås. Nyckelfri hemtjänst fungerar så att vid ankomst till brukaren verifierar hemtjänstpersonalen sin identitet över blåtand mellan mobiltelefonen och låsenheten, vilket låser upp låset. Administrationen av behörigheter och uppdatering av programvaran hanteras centralt till alla mobila enheter.

Inloggning i mobiltelefonen sker med användarnamn och personlig kod. Det som avgör vilka dörrar personalen är behörig att öppna styrs av de personliga inloggningsuppgifterna. Samma mobiltelefon kan därför användas av olika personer under olika arbetspass. Ett sådant system förhindrar att obehöriga kan ta sig in i lägenheten genom att falskt utge sig för att vara anställda i hemtjänsten. Digitala nycklar medför en enkel hantering för personalen, hög säkerhet och ökad trygghet för brukaren då vanliga låsnycklar ej kan komma i oönskad cirkulation. Nyckelfri hemtjänst är ett steg mot en professionell och trygg hemtjänst. Initialt är installation av systemet en relativt stor kostnad för kommunerna. Därför vill vi utreda möjligheten att införa någon form av stimulansbidrag till de kommuner som väljer att införa detta system.

Måltider

Det bör vara en självklarhet att även på äldre dagar ha möjligheten att få avnjuta nylagad, välsmakande och näringsrik mat. Smak och lukt är ofta de sista sinnen som bevaras intakta. Matens kvalitet och tillagningssätt har därför stor betydelse för de äldres aptit, välbefinnande och hälsa. Doften av mat som tillagas eller bröd som bakas, i matsalen på äldreboendet, i köket på ett särskilt boende eller i det egna hemmet, väcker aptit inför måltiden och risken för undernäring kan därigenom minskas. Personalen på särskilda boenden är redan stressade och bör lägga sin arbetstid på omsorg av de boende. Därför bör utbildade kockar och kokerskor med rätt kunskap om livsmedel ansvara för inköp av råvaror och tillagning av maten på äldreboenden. För att infria detta vill Sverigedemokraterna införa ett statligt stimulansbidrag. Vi vill genom denna

matreform säkerställa att de äldres mat i likhet med skolbarnens mat skall uppfylla vissa grundkrav gällande näringsinnehåll och kvalitet.

Pedagogiska måltider

Idag erbjuds pedagogiska måltider på de avdelningar i kommunernas äldreomsorg som är demensboenden. Detta för att stimulera och motivera brukare med demenssjukdomar med risk för undernäring. Det är dock inte bara de demenssjuka som ligger i riskzonen för undernäring, utan även brukare på somatisk avdelning som av olika orsaker, t.ex. en pågående medicinering, åldersrelaterade orsaker eller stillasittande vardag, har smakbortfall eller minskad aptit. Vi anser att pedagogiska måltider även skulle vara gynnsamt för denna grupp brukare. Enligt Skatteverkets regler är personal som arbetar med ett tillsynsansvar för demenssjuka inom äldreomsorgen samt vårdpersonal som arbetar med personer som har psykiska funktionshinder, om de intar sina måltider tillsammans med och vid samma bord som patienterna, undantagna från regeln om skattepliktig kostförmån. Personal som däremot arbetar på somatisk avdelning ingår inte i detta undantag från skattepliktig kostförmån samtidigt som brukare på dessa avdelningar ändå av uppenbara anledningar har ett behov av pedagogiska måltider. Detta försvårar införandet av pedagogiska måltider eftersom det skulle innebära en extra kostnad för arbetsgivaren eller så drabbar kostnaden arbetstagaren, som redan arbetar inom en sektor där lönen är alldeles för låg. Vi vill se över möjligheten att undantag för skattepliktig kostförmån även ska omfatta den vårdpersonal som arbetar på somatisk avdelning inom äldreomsorgen.

Vikten av social samvaro på ålderns höst

Det handlar om att skapa förutsättningar för det som ger livsmod, livsglädje och en känsla av sammanhang. Äldre som besväras av ensamhet känner sig sjukare, tröttare och äter fler mediciner vilket leder till ett ökat vårdbehov. Socialstyrelsens uppskattning är att 93 700 äldre med äldreomsorg ibland besväras av ensamhet och att 32 700 ofta besväras av ensamhet. Äldres sociala behov behöver därför uppmärksammas i större utsträckning, då samvaro med andra höjer livskvaliteten. Vi anser att lämplig myndighet bör få i uppdrag att följa upp i vilken utsträckning kommunernas stöd i form av dagverksamhet och sociala mötesplatser kan minska äldre personers ensamhet och utforma vägledning för kommunerna i arbetet att minska äldre personers ensamhet.

Psykisk ohälsa bland äldre

Idag lider cirka 20 procent av alla äldre personer av psykisk ohälsa. Inom en snar framtid är 25 procent av alla svenskar 65 år eller äldre, vilket gör psykisk ohälsa till en av våra största folksjukdomar. I dag finns äldre personer som lider av psykisk ohälsa inom framför allt primärvården och äldreomsorgen, ofta utan tillgång till specialistpsykiatrins kompetens. Det kan vara svårt att uppmärksamma symtom på psykisk ohälsa hos äldre personer som inte sällan har flera andra sjukdomar samtidigt. Sjukdomsbilden hos äldre är ofta annorlunda än hos yngre, äldre har mer diffusa symtom och risken är därför större att en psykiatrisk diagnos förbises. Bland äldre personer som begått självmord har åtminstone 70 procent sökt sjukvård en månad före

dödsfallet och mer än var tredje den senaste veckan innan. För att utveckla det psykiatriska stödet till äldre personer med psykisk ohälsa är det viktigt att primärvården har tillgång till specialistpsykiatrins kompetens.

Äldrevårdscentraler

Vi har i Sverige en mycket väl fungerande och förebyggande verksamhet när det gäller mödra- och barnhälsovård. Detta har inneburit att hälsan förbättrats för småbarn och deras mödrar och det har gett oss världens lägsta mödra- och spädbarnsdödlighet. När det gäller de äldre ser vi ofta exempel på problem som hade kunnat förhindras om det förebyggande arbetet hade varit effektivare. Sverigedemokraterna anser därför att ett system liknande mödra- och barnvårdscentralerna – äldrevårdscentraler – skulle kunna leda till en effektivisering av vården som därefter kan ge stora hälsovinster för en stor del av befolkningen.

Snabbspår för att minska belastningen på akuten

Enligt Socialstyrelsens mätning, som gjordes under perioden juni 2016–maj 2017, fortsätter akutväntetiderna att öka. Enligt denna undersökning vistas hälften av patienterna tre och en halv timma, eller mer, på akutmottagningen. Den tid patienten fick vänta på att få träffa en läkare på akuten varierar också stort över landet, där rikets medianväntetid ligger på 61 minuter. All forskning visar på att akuten är det absolut sämsta stället för äldre multisjuka att vara på – de behöver lugn och ro och få vård snabbt. Därför måste det akuta omhändertagandet av äldre personer förändras och förbättras. Genom att inrätta ett särskilt snabbspår på akuten får de äldre patienterna rätt specialistvård snabbare, samtidigt som trycket på akutmottagningen minskar.

Likvärdiga möjligheter till anhörigstöd

Idag finns det hjälp och stöd att erhålla då man vårdar en anhörig. Anhörigstödet kan dock se väldigt olika ut beroende på kommun, även om kommunerna tillhör samma landsting. Enligt 5 kap. 10 § socialtjänstlagen, ”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder”, preciseras det inte hur det ska gå till. Det finns hemvårdsbidrag och anhöriganställning, såväl som vårdbidrag och närståendepenning. Det finns även olika möjligheter till avlösning, anhöriggrupper och föreläsningar såväl som möjligheter till korttidsboende m.m. Socialstyrelsen har tagit fram en handbok som heter ”Stöd till anhöriga – vägledning till kommunerna för tillämpning av 5:e kapitlet 10 § i SoL”. Trots detta visar Socialstyrelsens rapport ”Stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående” på slående skillnader mellan kommunerna. Mot bakgrund av ovanstående menar vi att riksdagen bör ålägga regeringen att forma ett likvärdigt ramverk så att samma möjligheter finns oavsett kommun.

Insatser för våld mot äldre

Att äldre utsätts för våld och övergrepp inom äldreomsorgen är inte acceptabelt och ska förhindras. Våld mot äldre kan förebyggas genom en rad olika åtgärder. Ett sätt är att ge information till äldre personer om deras rätt till olika former av stöd och hjälp. Ett annat sätt är att öka kunskapen om våldsbrott mot äldre genom riktade utbildningar i ämnet. Tyvärr inträffar det att personal utövar olika typer av våld mot äldre människor som befinner sig i en utsatt situation. Vi ser därför att det ligger stor vikt i att utöka kraven på kontroll ur belastningsregistret, så att den sker kontinuerligt och omfattar anställda, praktiserande och studerande inom äldreomsorgen. Detta för att i så stor utsträckning som möjligt förhindra att personer dömda för våldsbrott arbetar inom äldreomsorgen. Sverigedemokraterna anser att en nationell strategi bör tas fram för att i högre grad öka tryggheten samt förebygga, upptäcka och hantera våld mot äldre.

Kompetensförsörjning

För närvarande råder brist på yrkesutbildad personal inom flertalet yrken inom vård och omsorg av äldre personer. Denna brist förväntas öka de kommande åren då den demografiskt betingade efterfrågan på arbetskraft ökar kraftigt. Tillgången till sådan personal måste därför utökas påtagligt. Staten och huvudmännen, samt privata utförare, måste i samverkan vidta långsiktigt hållbara åtgärder för att främja kompetensförsörjningen. Landsting, kommuner och privata utförare bör ge medarbetare goda förutsättningar att delta i vidare- och specialistutbildning. Vi vill också att undersköterska ska bli ett legitimationsyrke.

Språkkrav för personal

Den statliga myndigheten IVO har pekat ut dåliga svenskkunskaper hos hemtjänstpersonal som ett ”riskområde”, som kan leda till kvalitetsproblem, felaktigt utförd omsorg och rena vårdskador. Att personalen kan förstå svenska och göra sig förstådd är särskilt viktigt för äldre med demenssjukdomar eller nedsatt hörsel. Även anhöriga måste känna sig trygga med att kommunikationen fungerar. Vi anser att personal inom äldreomsorg och hemtjänst ska behärska grundläggande svenska, vilket ska vara ett krav vid nyanställningar.

Vidareutbildning inom palliativ vård

Varje år avlider mellan 90 000 och 100 000 personer i Sverige och de flesta behöver palliativ vård före döden. Tillgången till vård i livets slutskede är dock ojämlig över landet. Kunskapen om palliativ vård är ofta koncentrerad till specialiserade grupper inom vården. För att alla ska kunna få god vård vid livets slut, oavsett medicinsk diagnos och bostadsort, krävs att fler personalkategorier inom vården har grundläggande kompetens inom området. Därför är det viktigt att vården och omsorgen erbjuder all personal, såväl på sjukhus som på särskilda boenden för äldre, vidareutbildning inom palliativ vård.

Sverigedemokraterna vill därför se över om mer utbildning i palliativ vård kan föras in i all typ av vårdutbildning.

Avveckling av de ofrivilliga delade turerna

Personal inom vård och omsorg önskar i allmänhet sammanhängande arbetstider och vi vill att personalen ska ha större inflytande över sina arbetstider. En övervägande andel av kommunerna använder sig av delade turer och i det stora flertalet kommuner tycks förekomsten ha ökat på senare år. Det är därför många kommunalarbetare som arbetar delade turer med ofrivilliga och obetalda håltimmar mitt på dagen. Cirka 10 procent av de anställda uppger att de uppskattar att arbeta delade turer. För en långt större grupp är de delade turerna dock en tvingande plåga och många har svårt att få familjelivet att gå ihop. Trots att frågan funnits på dagordningen i många år så finns personalens delade turer fortfarande kvar. Den primära bakomliggande orsaken är sannolikt neddragningarna på personal och resurser. Inom äldreomsorgen har var tionde anställd försvunnit sedan 2002, samtidigt som de äldre har blivit fler. Det politiska ansvaret för offentliga sektorns personal är stort och personalens fysiska och psykiska hälsa bör i högre utsträckning prioriteras. Även ur ett långsiktigt, strategiskt perspektiv är det viktigt att åtgärder vidtas mot de delade turerna. De dåliga arbetsvillkoren är en av huvudanledningarna till bristen på vård- och omsorgspersonal. Det är uppenbart att kommunerna inte förmår att lösa det här problemet på egen hand och att staten därför måste gå in med styrmedel och resurser.

Ann-Christine From Utterstedt (SD)

Per Ramhorn (SD)

Christina Östberg (SD)

Carina Ståhl Herrstedt (SD)

Clara Aranda (SD)